

3/2012 • 3/5772 (153)
35. vuosikerta
25.6.2012

Julkaisija
Helsingin juutalainen seurakunta
Judiska församlingen i Helsingfors
www.jchelsinki.fi

Päätoimittaja
Dan Kantor

Ulkoasu
Timo Tervoja

Taitto
Meri Kuusilehto

Kannen kuva
Bo Stranden

Toimitusneuvosto
Samuel Davidkin, Oscar Eskin,
Leif Furman ja Jussi Hanhivaara.
Toimitusneuvoston asiantuntija-apuna
toimii Raoul Grünstein

Toimituksen osoite
Helsingin juutalainen seurakunta
Malminkatu 26, 00100 Helsinki
Puh. (09) 586 0310
Fax (09) 586 03 130
hakehila@jchelsinki.fi

Ilmoitushinnat
Takakansi 340 euroa
Sisäkansi 270 euroa
1/1 sivu 220 euroa
1/2 sivu 140 euroa
1/4 sivu 80 euroa
Kiitokset ja onnittelut 38 euroa

Tilaukset
Helsingin juutalainen seurakunta

Seuraava Hakehila
ilmestyy viikolla 38/2012
Aineisto toimitettava
viimeistään 18.8.2012

ISSN 1238-8076

Sisällys

3/2012 • 4/5772

Pääkirjoitus

Nimellä vai nimimerkillä? s. 4
DAN KANTOR

Autonomian autuus ja oman itsensä poisintegrointi s. 5
YARON NADBORNİK

KOLUMNI: JUSSI HANHIVAARA s. 7

Juutalainen maailma

Änkyttävä palvelija s. 8
SAMUEL DAVIDKIN

Sigrid Undset – ystävä s. 11
DAVID LANDAU

Benjamin Helfgott: "sitä painoa en pysty nostamaan" s. 13
LEIF FURMAN

KOLUMNI: MINDELE LONDON s. 22

Historia

Kantonistien tarina hepreaksi s. 23
RONY SMOLAR

Kotimaa

Rabbi Simon Livsonin haastattelu s. 26
LEIF FURMAN

Turun synagoga vietti 100-vuotisjuhlaansa s. 29

Ruth Hasanille Turun seurakunta on toinen koti s. 32
LEENA ERONEN

Sini Ezer luo lastenkirjojen maailmoja s. 34
LEENA ERONEN

Kulttuuri

Harri Nykänen loi Ariel Kafkan s. 35
LEIF FURMAN

"Röster för fred" – en ny bok om konflikten med palestinierna s. 37
SEMY KAHAN

Kirjasto tiedottaa s. 40

Meiltä ja muualta

Maailmalla tapahtuu s. 42
KOONNUT LEIF FURMAN

Seurakuntasivut s. 44

Sigrid Undset – ystävä

David Landau

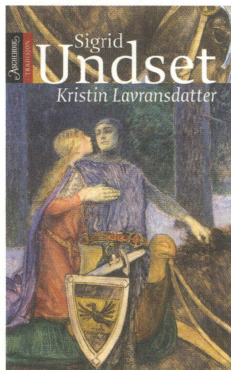
Sigrid Undset syntyi Tanskassa 20. toukokuuta vuonna 1882. Äiti oli tanskalainen, isä norjalainen. Kun Sigrid oli kaksivuotias perhe muutti Norjaan. Isä kuoli Sigridin ollessa 11-vuotias. Osallistuaan jo nuorena perheen elannon hankkimiseen hän varttui aikuiseksi nopeasti, kävi kauppakoulun ja 17-vuotiaasta lähtien toimi toimistovirkailijana 10 vuotta suuressa saksalaisen omistamassa konepajayhtiössä Kristianiassa (Oslossa). Oli aikoja, jolloin hän inhosi toimistotöitä, ja tunsu tuhlaavansa aikaansa ja nuoruutensa, mutta tuo kokemus oli hyödyllinen. Merkittävä teollisuusyritys opetti hänelle, kuinka työskennellä järjestelmällisesti ja teki hänestä taitavan konekirjoittajan.

Noin 16-vuotiaana Sigrid kirjoitti ensimmäisen romaaninsa, mutta ei saanut kirjalle kustantajaa. Seuraavat yritykset onnistuivat, ja elämänsä aikana hän kirjoitti 36 kirjaa sekä lukuisia artikkeleita ja esseitä. Vuonna 1928 Sigrid Undset sai kirjallisuuden Nobel-palkinnon keskiajalle sijoittuvilla romaaneillaan, joista tunnetuimpia ovat Kristiina Lauritsantytär ja Olav Auduninpoika.

Undsetillä oli vakaa maailmankatsomus. Hän rakasti vapautta ja vihasi itsevaltaa. Hän seurasi tarkasti, mitä Saksassa tapahtui ja vastusti voimakkaasti Hitleriä ja natsismia 1930-luvun alusta lähtien. Hänen kirjansa kiellettiin natsi-Saksassa. Kun saksalaiset miehittivät Norjan vuonna 1940, hän pakeni Ruotsiin ja sieltä Yhdysvaltoihin. Sodan jälkeen hän palasi kotiinsa Lillehammeriin. Sigrid Undset kuoli 67 vuoden ikäisenä 10. kesäkuuta vuonna 1949.

Seuraavana päivänä Eino Palola kirjoitti Helsingin Sanomissa:

”Kuuluisuuden saavuttaneenakaan hän ei unohtanut ketään aikaisemmista tovereistaan, ja hänen vieraanvараisuutensa oli ehtymätön.

Luonteensa aurinkoisen puolen hän osoitti suomalaisillekin käydessään täällä pohjoismaisessa kirjailijakongressissa 1935. Sen jälkeen hän on pysynyt maamme hyvänä

Sigrid Undsetin ehkä tunnetuin teos on vuosina 1920–1922 ilmestynyt romaanitriologia Kristiina Lauritsantytär.

Sigrid Undsetin teoksia on yli 30. Hän sai Nobelin kirjallisuuspalkinnon vuonna 1928.

ystävänä ja hän osoitti sen varsinkin talvisodan aikana.”

Artikkelissaan ”Finland fights for her life— her own and that of Europe: Lies and terror are the Soviet and Nazi weapons” (America, March 2, 1940, pp. 565,566) hän kirjoitti:

Ei ole kyse pelkästään siitä, että Suomi kieltäytyy antautumasta terroriin. Kuuluu Punainen Armeija on sotinut tähän mennessä (tammikuun 19.) Suomen miehiä vastaan onnistuen hyvin vähän. Suomen naisia, lapsia ja sairaaloiden potilaita ja sairaanhoitajia vastaan he ovat sotineet paljon onnistuneemmin tähän mennessä.

Undset jatkaa kirjoittamalla, että norjalaiset ambulanssikuskit olivat kertoneet, kuinka Neuvostoliiton lentokoneiden pommittivat siviiliasutusalueita, missä ei ollut sotilaita, ja aiheuttivat isoja vahinkoja. Erityisesti ne tähtäsivät ambulansseja ja sairaaloita, ja nyt suomalaiset ottivat pois punaiset ristit katoista, jotta koneiden ei olisi liian helppo osua näihin kohteisiin. Kyseessä ei ollut vain Suomen taistelu, vaan koko Euroopan ja Amerikan tulevaisuus.

Talvisodan aikana Undset huutokauppasi Nobelmitalinsa ja lahjoitti siitä saamansa rahat Suomelle. Hän myös otti kotiinsa kolme sotilasta: 4-vuotiaan Elmin,

”Toivon, että me, jotka halveksimme antisemitismiä, tätä hävettävää ilmiötä, vihaamme sitä vielä enemmän kohdatessamme näitä kauheita rikoksia, jotka on tehty Euroopan juutalaisuutta vastaan, ja aiomme taistella sitä vastaan katkeraan loppuun asti.”

3-vuotiaan Toimin ja 2-vuotiaan Eiran.

Ennen toista maailmansotaa Undset otti avoimesti kantaa natsseja vastaan lukuisissa katkeranpureissa esseissä ja artikkeleissa. Kun saksalaiset miehittivät Norjan vuonna 1940, Undsetin oli paettava Yhdysvaltoihin. Siellä hän sodan aikana kertoi maansa taistelusta saksalaisia vastaan.

Undset liittyi juutalaisten perustamaan hätäkomiteaan Euroopan juutalaisten pelastamiseksi (the Emergency Committee to Save the Jewish People of Europe) ja hän oli komitean hallituksen jäsen. Komiteaan kuului juutalaisia ja ei-juutalaisia amerikkalaisia kirjailijoita, julkisuuden henkilöitä ja poliitikkoja.

Sen tehtävänä oli levittää tietoa suurelle yleisölle sekä painostaa presidenttiä ja kongressia ryhtymään välittömiin toimiin eloonjääneiden Euroopan juutalaisten pelastamiseksi.

Undsetilla oli lämmin asenne juutalaisia ja sionismia kohtaan. Vuoden 1943 kirjeessä professorille Joseph Klausnerille hän kirjoitti mm.:

Tärkein tehtävämme on nyt pelastaa juutalaiset, jotka ovat yhä elossa Euroopassa. Hätäkomitea tekee parhaansa tämän suuren työn onnistumiseksi. Mutta on vielä yhtä tärkeä tehtävä: on luotava kansallinen kotimaa juutalaisille, joilla ei ole kotimaata ja kaikille juutalaisille, jotka eivät pysty tai eivät halua assimiloitua muihin kansoihin. Toivon, että me, jotka halveksimme antisemitismiä, tätä hävettävää ilmiötä, vihaamme sitä vielä enemmän kohdatessamme näitä kauheita rikoksia, jotka on tehty Euroopan juutalaisuutta vastaan. Aiomme taistella sitä vastaan katkeraan loppuun asti. Juutalaisilla on oikeus puolustaa itseään tulevaisuudessa ja luoda itsenäinen valtio, jolla on kaikki tarvittavat toimielimet. Silloin juutalaiset tietävät, että he voivat luottaa rehellisten miesten ja naisten tukeen ympäri maailmaa ja myös amerikkalaisten, brittien, norjalaisten, tanskalaisten ja hollantilaisten juutalaisten tukeen. Silloin juutalaiset voisivat puolustautua vihollisiaan vastaan uutena juutalaisena kansana.

Eino Parola kirjoitti Helsingin Sanomissa:

”Hän muutti v. 1919 Lillehammeriin, josta hän myöhemmin osti maatilaa ja kuljetti sinne edellisen asuntonsa hirsirakennukselta, esine esineeltä. On merkillistä, että kuinka paljon hän sai aikaan, sillä hän hoiti itse taloutaan, kalusti kotinsa erittäin hyvällä maulla ja suoritti kaikki perheen emännän tehtävät, jotka varsinkin hänen avioliittonsa alkuvuosina olivat hyvinkin raskaita.”

Toukokuussa 2007 avattiin Lillehammerissa sijaitseva Undsetin koti Bjerkebæk yleisölle. Koti on pyritty restauroimaan sellaiseksi, kuin se oli kirjailijan elinaikana. Norjan valtio osoittaa kunnioitusta kirjailijaa kohtaan. Sigrid Undsetin kuva on Norjan 500 kruunun setelissä ja kahden kruunun postimerkissä. ■

Sigrid Undsetin kuva löytyy myös lentokoneen peräosasta.

Artikkeli on julkaistu aiemmin Jedidut-lehdessä 1/2012.